

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น ทำให้ทราบว่า วัฒนธรรมและสังคมจะมีวิถีปฏิบัติแตกต่างกันไปตามลักษณะของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

พฤติกรรมของวัยรุ่น

สุชา จันทรเอม (2529) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่าวัยรุ่น เป็นช่วงของชีวิตระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทางด้านร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกี่ยวกับขนาดและรูปร่าง ทางจิตใจก็มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพศตรงกันข้าม ด้านสติปัญญาวัยรุ่นสามารถคิดอย่างมีเหตุผล ความคิดลึกซึ้ง มีความคิดรวบยอดและมีอุดมการณ์

จรรยา ทองถาวร (2530) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ โดยจะเริ่มตั้งแต่มีการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็วในวัยแตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาว ซึ่งเกิดจากการกระตุ้นของฮอร์โมนเพศ จากนั้นก็จะมีการพัฒนาทางบุคลิกภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่วัยรุ่นจะผ่านการพัฒนาในระยະนี้ไปได้ เขาจะต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาของวัยก่อน ๆ มาด้วยดี เพื่อเข้าสู่การมีเอกลักษณ์แห่งตนหรือความเป็นตัวของตัวเอง (ego identity) และสามารถมีความผูกพันใกล้ชิดกับเพศตรงกันข้าม (intimacy) เมื่อร่างกายของวัยรุ่นเจริญเติบโตขึ้นมาอย่างรวดเร็วจนขนาดใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ และมีการพัฒนาของลักษณะทางเพศและอวัยวะเพศไม่ช้าความรู้สึกทางเพศก็จะเกิดขึ้นโดยแทรกอยู่ในความฝัน (fantasy) ความฝัน ความคิดและพฤติกรรม ซึ่งทำให้ความคิดของเขาต่อตนเองและคนอื่น ๆ ที่ใกล้ชิดกับ

เขาเปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง (self image) ของวัยรุ่น และการมองเห็นโลกภายนอกจะเปลี่ยนแปลงไป อารมณ์ของเขาจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของแรงกระตุ้นใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้เขาสับสน ว้าวุ่นและก่อเป็น แต่เนื่องจากมีการพัฒนาของเขาวัยปัญหาอย่างมากควบคู่กันไปด้วย ทำให้วัยรุ่นส่วนใหญ่สามารถจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวัยนี้ได้

สุพัตรา สุภาพ (2534) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าวัยรุ่นอาจแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. วัยรุ่นตอนต้น อายุอยู่ระหว่าง 10 - 12 ปี จะเริ่มตั้งแต่ระยะใกล้แตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาว ซึ่งมีการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็วอันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา เป็นการเริ่มต้นของวัยแตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาว แต่วัยนี้จะไม่รับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงเท่าใดนัก ยังมีลักษณะหลายอย่างของวัยเด็ก เช่น ยังอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน และยังมีบ้านเป็นศูนย์กลางของชีวิต

2. วัยรุ่นตอนกลาง อายุอยู่ระหว่าง 13 - 16 ปี เป็นระยะหลังจากเริ่มวัยแตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาว เป็นระยะที่เขาเริ่มจะสนใจเพศตรงกันข้าม ทำให้ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันเริ่มห่างเหินไป ทั้งยังเป็นระยะของการกระตือรือร้นที่ต้องการ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น คือ กระตือรือร้นต่อคำสั่งของพ่อแม่และผู้ใหญ่ แต่จะคล้อยตามกฎเกณฑ์อุดมการณ์และมีความจงรักภักดีต่อกลุ่มเพื่อน เขาจะเริ่มสำรวจเรื่องเพศมากขึ้นเรื่อย ๆ และทดสอบความสามารถทางเพศของตนเองมากกว่าจะต้องมีความสนิทแน่นแฟ้นกับใคร นั่นคือความรักและความต้องการทางเพศอาจเป็นคนละเรื่อง จากการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นกับตัวเขา ทำให้เขามีอารมณ์หวั่นไหว บั่นป่วนง่าย ไวต่อความรู้สึกบีบคั้นและมีความลังเล

3. วัยรุ่นตอนปลาย อายุอยู่ระหว่าง 17 - 21 ปี เป็นช่วงที่ใกล้เข้ามาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะเริ่มหันมาสนใจอนาคตของตน เด็กหนุ่มจะสนใจเกี่ยวกับอาชีพและเด็กสาวก็สนใจงานที่จะไม่เป็นอุปสรรคต่อชีวิตสมรส ดังนั้นวัยรุ่นระยะนี้จึงมีการเลือกอาชีพและคู่ครอง ซึ่งจะช่วยให้เอกลักษณ์หรือความเป็นตัวของตัวเองมั่นคงยิ่งขึ้น และมีความสามารถจะสนิทแน่นแฟ้นกับเพศตรงกันข้าม เมื่อถึงปลายวัยรุ่นเข้าจะสามารถยอมรับขอบเขตของตนเองและยอมรับคำแนะนำจากผู้อื่น

พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น

ประสาร ทิพย์ธารา (2521) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นว่าการเข้ากลุ่มเพื่อนปรากฏในเด็กทุกวัยมาเป็นระยะ ๆ ก่อนที่เด็กจะเข้าสู่วัยรุ่นแต่การเข้ากลุ่มเพื่อนในวัยเด็กเหล่านั้นเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน โดยถือกิจกรรมการเล่นเป็นหลัก เมื่อกิจกรรมการเล่นหยุดลงกลุ่มก็สลายตัวไป และเข้ากลุ่มกันใหม่เมื่อจะเล่นด้วยกันอีก กลุ่มเพื่อนของวัยเด็กจึงมีลักษณะเป็นกลุ่มชั่วคราว และกิจกรรมกลุ่มดำเนินต่อไปได้โดยอาศัยทักษะการเล่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ สำหรับการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นมีความซับซ้อนมากกว่ากลุ่มวัยเด็ก เพราะต้องอาศัยทักษะทางสังคมและประสบการณ์ทางสังคมแบบผู้ใหญ่ด้วย กล่าวคือ สมาชิกของกลุ่มคือตัววัยรุ่นจะต้องเรียนรู้ที่จะยอม หรือประนีประนอมต่อกฎเกณฑ์หรือประเพณีของกลุ่ม เพื่อไม่ให้ขัดแย้งกับความต้องการของตน ซึ่งก็คือการปรับตัวที่ตีนั้นเอง ความสามารถในการปรับตัวคือ ความสามารถคาดหมายสังเกตความรู้สึก และพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้ รู้ความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ และสามารถเข้าใจความรู้สึกหรือเจตคติของสมาชิกในกลุ่มโดยประสานประโยชน์ในกลุ่มได้โดยไม่มี ความขัดแย้ง ส่วนกิจกรรมของกลุ่มวัยรุ่นจะกว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้มิได้อยู่ที่กิจกรรมการเล่นแบบกลุ่มเด็ก ๆ แต่เป็นกิจกรรมทางสังคมที่ผูกพันกันด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ฟังพาทซึ่งกันและกัน หรือผูกพันกันด้วยกิจกรรมที่มีระเบียบแบบแผนและเป้าหมาย เช่น กิจกรรมกีฬา ดนตรี การค้นคว้าวิชาการหรือสร้างสรรค์พัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมจะคงอยู่และดำเนินต่อไปได้ ต้องอาศัยการปรับตัวของสมาชิกและความร่วมมือ เป็นหัวใจหนึ่งใจเดียวกัน

การเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น กฎเกณฑ์ของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมาก ที่ทุกคนจะต้องถือปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว ความประพฤติต่าง ๆ และค่านิยมของกลุ่ม กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้อาจคล้ายคลึงกับกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่โดยทั่วไป หรือแตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัดเจน วัยรุ่นบางคนที่ไม่เห็นพ้องกับกฎเกณฑ์เหล่านี้จำเป็นต้องแยกตัวเองออกไป ที่รวมกลุ่มกัน

ได้จะต้องมีความคิดและความรู้สึกสนิยมอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงจะถือได้ว่า เป็นสมาชิกภายในกลุ่ม ผู้ที่เห็นต่างออกไปจะถูกคิดว่าเป็นคนนอก หรือคนที่ไม่เหมือนใครได้เช่นกัน ถ้าต้องการจะเข้ากลุ่มต้องปรับ คนนอกเหล่านี้จะถูกกลุ่มกดดันให้เข้ากลุ่มซึ่งอาจอยู่ในสภาพจ่ายอม หรือแยกตัวออกไปแสวงหากลุ่มอื่นที่พอจะปรับตัวให้เข้ากันได้ จึงเห็นได้ว่า กลุ่มมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก กฎของกลุ่มสำคัญกว่าคำสอนของพ่อแม่ กฎระเบียบของครูอาจารย์ และบางครั้งสำคัญกว่ากฎหมายบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะว่า

1.1 ชีวิตในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาหรือในกลุ่มงาน (สำหรับวัยรุ่นที่มิได้ศึกษา) ผลักดันให้วัยรุ่นใกล้ชิดสนิทสนมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสนุกสนานเป็นสุข และปรารถนารวมกลุ่มกันขึ้น

1.2 วัยรุ่นอยู่ในวัยที่เริ่มจะเป็นอิสระจากบ้าน ต้องการเป็นตัวของตัวเองและแสวงหาสถานที่ใหม่เฉพาะตน เพื่อนหรือกลุ่มจึงมีลักษณะเป็นบ้านใหม่ แทนบ้านเดิมหรือครอบครัวของเขานั้นเอง

1.3 สภาพบ้านเดิมทำให้วัยรุ่นสูญเสียความเป็นอิสระ การที่พ่อแม่หรือครอบครัวยังคงเห็นว่าเขาเป็นเด็ก และได้รับการปฏิบัติตอบ เช่นนั้นตลอดเวลาซึ่งวัยรุ่นยอมรับได้ยาก

1.4 วัยรุ่นปรารถนาความสนุกสนาน ต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความผันและความหวังของเขาซึ่งกลุ่มตอบสนองได้ดีกว่า

1.5 วัยรุ่นปรารถนาจะได้ความเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้ามตามธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้จะได้จากการเข้ากลุ่มเพื่อนเพศตรงข้าม เป็นสมาชิกของกลุ่มอยู่ด้วย

พ่อแม่ผู้ปกครองที่จำกัดการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นเกินไป วัยรุ่นจะเกิดความรู้สึกว่าเขาแตกต่างจากเพื่อน รู้สึกดิ่งเครียดซึ่งมีผลต่อการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อคนอื่น เมื่อโตขึ้นเขาอาจจะก่อเป็นในสังคมหรือมีความรู้สึกไปในทางลบต่อบุคคลอื่นได้ แต่ถ้าพ่อแม่และเลยหรือให้อิสระเกินไป เขาอาจถูกชักจูงกลุ่มไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้เหมือนกัน

การเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น

พัฒนาการสังคมของเด็กแต่ละวัย มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดควบคู่กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ สำหรับวัยรุ่นแล้ว พัฒนาการทางสังคมเป็นไปโดยกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าวัยเด็กทุกวัย เพราะโลกของวัยรุ่นซับซ้อน ทั้งบทบาททางสังคมก็ใกล้เคียงกับบทบาททางสังคมของผู้ใหญ่มากขึ้น ขณะที่โลกของวัยรุ่นกว้างขวางและซับซ้อนขึ้นนั้น เจตคติทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปมากและอย่างรวดเร็วเช่นกัน โดยเจตคติทางสังคมจะเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการมีความรู้ภาวะทางเพศ ส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์

การเปลี่ยนแปลงเจตคติทางสังคมของวัยรุ่น จะปรากฏควบคู่ไปกับการมีความรู้ภาวะทางเพศ โดยเฉพาะการเริ่มสนใจเพศตรงข้าม การรู้จักตกแต่งร่างกายแบบผู้ใหญ่มากขึ้น ตัวอย่างเช่น เด็กชายเมื่อบรรลุภาวะทางเพศ จะเริ่มแตกกลุ่มจากเพื่อนเด็กด้วยกัน โดยหันไปสนใจหรือมีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนหญิงมากขึ้น โดยละเลยกลุ่มหรือลคกิจกรรม จากกลุ่มออกไปสนใจเพศตรงข้ามกิจกรรมการเล่นแบบเดิมจะค่อย ๆ ลดลง แสดงว่าเจตคติทางสังคมของเขา เริ่มเปลี่ยนไปแล้ว นอกจากนี้อาจมีทำที่เด่นชัดอื่น ๆ อีกด้วย เช่น แสดงความสนใจอย่างมากในการแต่งตัว เสื้อผ้า ทรงผม หรือมีกิริยาเข้ายวนเพศตรงข้าม รวมทั้งการเริ่มออกจากบ้านไปร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ มากกว่าแต่ก่อน ช่วงวัยของการบรรลุภาวะทางเพศอันทำให้เจตคติเปลี่ยนไปนี้ ถือว่าเป็นพัฒนาการทางสังคมของบุคคล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532)

โดยทั่วไปแล้วการเปลี่ยนแปลงเจตคติทางสังคม จะปรากฏชัดเจนในช่วงวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่นี้เนื่องมาจากอิทธิพลสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ในกิจกรรมกลุ่ม - ชุมชน กิจกรรมสโมสร และเป็นที่น่าสนใจที่เห็นว่า ในเมืองใหญ่มีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะและมีประสบการณ์ทางสังคมมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อกำหนดจากสิ่งแวดล้อม

จรรยา ทองถาวร (2530) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่เด่นชัดที่สุดก็คือ การมีสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม ในวัยเด็กตอนปลาย ความสนใจในเพศเดียวกันมีค่อนข้างสูง ต่อเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นโดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงจะมีความสนใจเพศตรงข้ามเร็วกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งนี้ประเมินจากการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งวัยรุ่นชายมีความสนใจเข้าร่วมกลุ่มดังกล่าวน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงอายุเดียวกัน

สำหรับรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นตอนปลายค่อนข้างจะชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่างเพศเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งยังจำกัดกรอบความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน กิจกรรมมักจำกัดอยู่กับกิจกรรมของชุมชน กีฬา อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์และฟังเพลงทั่ว ๆ ไป วัยรุ่นตอนปลายในกลุ่มที่มีการศึกษาสูงขึ้น ในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย มีโอกาสจะได้ร่วมกิจกรรมทางสังคมกว้างขวางขึ้น และอาจกว้างขวางกว่าวัยรุ่นที่ทำงานแต่เพียงอย่างเดียว วัยรุ่นที่กำลังศึกษาในสถาบันการศึกษามักมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมกับเพศตรงข้ามมากขึ้นด้วย ทำให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม มีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมทางสังคมในชีวิตจริงแบบผู้ใหญ่มากขึ้น

การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น

โดยทั่วไปแล้ววัยรุ่นต้องการเพื่อนด้วยเหตุผลหลักต้นหลายอย่าง แต่สำหรับสาเหตุสำคัญ ๆ พอดีจะประมวลได้มี 7 ประการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532) ดังนี้

1. ต้องการความเชื่อมั่น หรือช่วยเสริมความมั่นใจของเขาให้มากขึ้น เพราะวัยรุ่นที่มีบทบาทใหม่แบบผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องดำเนินการและแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาที่สูงขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ปัญหาอุปสรรคในหน้าที่การงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน วัยรุ่นตกอยู่ในความรู้สึกโดดเดี่ยวไม่มั่นใจ เพื่อนและกลุ่มเพื่อนสามารถช่วยเหลือเขาได้ อย่างน้อยๆ ก็รับรู้ปัญหาหรือช่วยผ่อนคลายข้อกังวลใจให้เขาได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในกรณีวัยรุ่นบางรายมีความมั่นใจอยู่บ้างในบางเรื่อง เขาก็ยังต้องการเพื่อนเพื่อเสริมสภาพความมั่นใจให้มากขึ้น หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กว้างขวางออกไปด้วย

2. ต้องการอิสระเป็นตัวของตัวเอง การอยู่ภายในแวดวงของครอบครัวพ่อแม่พี่น้องหรือญาติ เขารู้สึกว่าเขายังต้องพึ่งพา และอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของบ้าน เขารู้สึกว่าพ่อแม่ยังเห็นว่าเขาเป็น "เด็ก" อย่างที่เคยเป็นมา เขาคิดว่ามีได้เป็นเด็กอีกต่อไปแล้ว เขาเป็นอิสระในการคิด ตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ได้ แต่ภายในบ้านโอกาสเช่นนี้มีไม่มากนัก เขาจึงต้องการสถานที่ใหม่ พบคนใหม่ ๆ ที่จะทำให้เขาเป็นอิสระแก่ตัวเองตามสมควรในความรู้สึกของวัยรุ่น เพื่อนและกลุ่มคือบ้านใหม่ของเขานั้นเอง

ในครอบครัวที่เป็นประชาธิปไตย เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็น เป็นตัวของตัวเองได้ตามสมควร การคิดเพื่อนในเชิงพึ่งพาจะมีน้อยแต่จะเป็นการคบเพื่อนที่มุ่งในเชิงสร้างสรรค์กิจกรรมในสังคม หรือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในอุดมคติเพื่อความสัมฤทธิ์ผลทางสังคมของตนมากกว่า เขาสามารถประเมินเวลาและสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมว่า เมื่อไรควรจะอยู่ในครอบครัว และเมื่อไรจะอยู่กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นอีกอย่างหนึ่ง

3. ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน วัยรุ่นอยู่ในสภาพที่เรียกว่าโตเกินไปที่จะเล่นของเล่นของเด็ก ๆ แต่ก็ยังเด็กเกินไปที่จะต้องรับผิดชอบงานต่าง ๆ แบบผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงแสวงหาความสนุกสนานเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพดังกล่าวในบางโอกาส โดยเฉพาะในช่วงที่ต้องรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือถูกคาดหวังที่จะต้องทำเช่นนั้น วัยรุ่นมักจะเกิดความตึงเครียดเกินไป จึงหันเข้ากลุ่มซึ่งมีโอกาสผ่อนคลายสนุกสนานมากกว่า

4. ต้องการมีประสบการณ์ในความสัมพันธ์กับคนอื่น ในกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นมีโอกาสมากกว่าที่จะได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันหรือต่างเพศว่าเขาจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่อย่างไรบ้าง การเรียนรู้เช่นนี้ จะช่วยในการปรับปรุงตัวเองในสังคมได้กว้างขวางและได้ประสบการณ์ที่แก้ไขตัวเองให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

5. ต้องการความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความสามารถ ความอดทนและความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ เรื่องการเรียน การงานและเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะได้จากการสนทนา ถกเถียงในเรื่องราวหรือปัญหาต่าง ๆ กับกลุ่มเพื่อนทั้งที่มีภูมิหลัง และพื้นฐานครอบครัวที่คล้าย ๆ กันหรือแตกต่างกัน

6. ต้องการโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะทางสังคมของวัยรุ่นใน
ที่นี้เน้นความสามารถและเทคนิคการสนทนา การแสดงมรรยาทที่พึงามในการเข้ากลุ่มและ
ความสามารถในเชิงยืดหยุ่นประนีประนอม เช่น ทักษะในกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ในการเล่น
การพูดคุยสนทนาและการรับประทานอาหารร่วมกัน

7. ต้องการมีสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นต้องการมีความสัมพันธ์กับ
เพื่อนต่างเพศโดยธรรมชาติ ซึ่งเรื่องนี้วัยรุ่นไม่ได้รับการตอบสนองในบ้านของตน การมี
สัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศสำหรับวัยรุ่นส่วนมากไม่อาจกระทำได้เลยโดยตรง โดยเริ่มพัฒนาการ
จากความเป็นเพื่อนธรรมดาขึ้นสู่ความเป็นคนรักโดยลำดับ โดยสรุปเพื่อนจะเป็นบันไดที่ทอด
ไปสู่คนที่ต้องการจะให้ เป็นคนรัก ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาหาหรือให้กำลังใจต่าง ๆ เป้าหมาย
สำคัญของการคบเพื่อนหรือเข้ากลุ่มของวัยรุ่นส่วนหนึ่งอยู่ตรงนี้ด้วย

การเลือกเพื่อนต่างเพศ

จวีวรรณ สุพันธ์ไพธาราม (2527) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นกับเพศตรงข้ามว่า
ความเป็นเพื่อนต่างเพศเกิดจากความสัมพันธ์ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ
หมู่คณะการร่วมกิจกรรมหมู่คณะบ่อย ๆ ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสนใจ
ซึ่งกันและกัน อันอาจพัฒนาเป็นเพื่อนสนิท มิตรสหาย หรืออาจพัฒนาเป็นความสัมพันธ์อันที่คน
รักได้สำหรับวัยรุ่นบางคน การเลือกเพื่อนต่างเพศ ในระดับความเป็นเพื่อนโดยทั่วไปจาก
หมู่คณะนั้น เกิดจากการคาดหมายคุณสมบัติของเพื่อน ๆ เพศตรงข้ามในหมู่คณะที่ตนเข้าร่วม
กิจกรรมหรือเป็นสมาชิกอยู่เป็นสำคัญ โดยอยู่บนพื้นฐานของความชอบหรือไม่ชอบ เป็นเกณฑ์

ความแตกต่างในการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นชายหญิง

โดยทั่วไปความสนใจในการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นชายกับวัยรุ่นหญิงมักไม่ค่อยแตกต่างกัน
กัน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเพศเดียวกันหรือเพื่อนต่างเพศ โดยมักจะเลือกเพื่อนที่มีคุณลักษณะ
กว้าง ๆ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532)

สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ โดยปกติวัยรุ่นมักจะเลือกเพื่อนเพศเดียวกันหรือต่างเพศในกลุ่มที่มีระดับสังคม เศรษฐกิจในระดับเดียวกัน ความแตกต่างก็คือ วัยรุ่นหญิงมักเลือกเพื่อนวัยรุ่นชาย ที่มีสภาพทางสังคม เศรษฐกิจสูงกว่าตนหรืออย่างน้อย ๆ ก็เท่ากับตน แต่ในทางกลับกันวัยรุ่นชายมักจะเลือกเพื่อนเพศหญิงที่มีสถานภาพดิ่งสาวต่ำกว่าตน โดยสรุปก็คือ วัยรุ่นหญิงให้ความสำคัญของสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจในการเลือกเพื่อนมากกว่าวัยรุ่นชาย

อายุ วัยรุ่นหญิงมักจะมีความสนใจที่จะเลือกเพศตรงข้ามเร็วกว่าชายเล็กน้อย แม้จะอยู่ในช่วงอายุเดียวกัน วัยรุ่นตอนต้น หญิงจะเริ่มให้ความสนใจเพื่อนเพศตรงข้ามแต่ วัยรุ่นชายยังไม่สนใจนัก วัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มจะเลือกเพื่อนต่างเพศในเชิงคู่สาว ที่มีอายุมากกว่าตน เช่นในโรงเรียนหรือวิทยาลัยและจะเลือกรุ่นที่มากกว่ารุ่นเดียวกัน ส่วนวัยรุ่นชายจะเลือกวัยรุ่นหญิงที่อายุน้อยกว่าหรือในรุ่นน้องมากกว่า

ความคาดหวัง วัยรุ่นหญิงและชายคาดหวังบางสิ่งบางอย่างจากเพื่อนเพศเดียวกันค่อนข้างจะแตกต่างกัน วัยรุ่นหญิงมักจะชอบเพื่อนที่มีระดับการศึกษาหรือสถานภาพทางความรู้ที่อยู่ในระดับเดียวกัน เช่น วัยรุ่นหญิงที่เป็นนักศึกษามักจะคบเพื่อนนักศึกษาด้วยกันมากกว่าจะคบเพื่อนที่ทำงานหรือไม่ได้เรียนหนังสือ และอาจเห็นว่าเพื่อนนอกกลุ่มตนเองอยู่ในสภาพที่ด้อยกว่าด้วย วัยรุ่นหญิงมักจะคำนึงถึงชนชั้นในการคบเพื่อนค่อนข้างมาก จะต้องระดับเดียวกับตนหรือสูงกว่า สำหรับวัยรุ่นชายไม่ค่อยคำนึงแบบวัยรุ่นหญิงมากนัก วัยรุ่นชายให้ความสำคัญของความฉลาด ความแข็งแรงและความสามารถต่าง ๆ มากกว่า

วัยรุ่นกับความสัมพันธ์ในครอบครัว

สุชา จันทร่เอม (2532) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวว่า

ครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมเบื้องต้นที่สำคัญในการถ่ายทอดและดำรงลักษณะ ค่านิยมบรรทัดฐาน ทศนคติและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม จากการพิจารณาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่า เด็กที่เกิดจากพ่อแม่ซึ่งอยู่ในชนชั้นต่ำมีการควบคุมเด็กใน

ด้านการคบเพื่อนต่างเพศน้อยที่สุด เด็กพวกนี้จะมีเสรีภาพมากเพราะพ่อแม่ปล่อยให้ เป็นอิสระ เด็กพวกนี้จะมีปัญหาทางด้านความสัมพันธ์ทางเพศมากและมักจะเป็นปัญหาของ สังคม

ครอบครัวจะทำหน้าที่ได้ดีเพียงไร ขึ้นอยู่กับบรรยากาศของการเลี้ยงดูบุตรที่แต่ละ ครอบครัวสร้างขึ้น เจตคติของบิดามารดาในเรื่องชีวิตครอบครัว ความประพฤติหรือ การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร เหล่านี้รวมกันออกมาเป็นบรรยากาศของครอบครัว บิดามารดาอาจเลี้ยงอย่างออกคำสั่งให้บุตรทำตามอยู่เป็นนิจ หรือปล่อยตามใจไม่เอาเรื่อง เอาราว หรือใช้วิธีการประชาธิปไตย เจตคติที่บุตรมีต่อตนเอง ต่อครอบครัวและสิ่ง ต่าง ๆ หรือต่อสังคม ก็เนื่องมาจากบรรยากาศของการเลี้ยงดูที่ตนได้รับมาจากครอบครัว ทั้งสิ้น (สมาคมสหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2524) ดังได้สรุป พอสังเขปดังต่อไปนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน (Authoritarian)

บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ควบคุมธุรกิจเงินทุนของ ครอบครัวมีอำนาจเด็ดขาดในการตั้งเป้าหมายของครอบครัวและกฎเกณฑ์ คอยดูให้ทุกคนปฏิบัติตามหรือดำเนินการเพื่อให้อบรมลูกถึงเป้าหมายเหล่านั้น มีสิทธิที่จะจัดการกับสมาชิก ในครอบครัวตามที่ตนปรารถนา มารดารับผิดชอบงานบ้านทุกชนิด ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดู บุตร และคอยตอบสนองความต้องการของสามี การตัดสินใจใด ๆ ของครอบครัวเป็นหน้าที่ของบิดา หรือของบิดามารดาเท่านั้น บุตรไม่มีส่วนออกเสียงด้วย ความต้องการของบุตร ไม่ได้รับการพิจารณาและตอบสนองเสมอไป บิดามารดาไม่แสดงความรักใคร่ต่อบุตร ความ เอาใจใส่ต่อกันมีน้อย ทุกคนปฏิบัติตามภารกิจของครอบครัวตามหน้าที่แทนที่จะทำด้วยความรัก และความเห็นใจ บุตรไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไกลบ้าน

ผลของการเลี้ยงดูในครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบอิตาเลียน คือ เด็กมักจะขาด ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคงปลอดภัย และการที่ปฏิบัติตามคำสั่งบิดามารดาเป็นประจำ ทำให้ขาดความริเริ่มและความเชื่อมั่นในตัวเอง เพราะ ไม่เคยฝึกตัดสินใจโดยตนเองหรือโดยที่ผู้ใหญ่คอยแนะแนวให้ แต่ก็มีส่วนคือสามารถสำรวม ตนได้ดี ไม่ฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ อ่อนน้อม เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่

การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน (Laissez - Faire)

บิดามารดาต่างก็ไปคนละทางตามความชอบของตน ไม่สนใจกันและกันและในบุตรเท่าที่ควรบิดามารดารับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนบุตรให้ประพฤติในสิ่งที่ควรที่ประพฤติ เวลาปัญหาเกิดขึ้นในตอนที่ยุตรยังตัดสินใจไม่เป็น ก็ไม่ช่วยให้รู้ว่าจะอะไรผิดชอบชั่วดีอะไรควรทำไม่ควรทำอย่างไร เพราะเหตุใด ถ้าเด็กโตขึ้นเสียคน ก็ถือว่าเป็นกรรมของเด็กเอง บิดามารดาเช่นนี้อาจใช้อำนาจรุนแรงกับเด็ก โดยเฉพาะครอบครัวหาเข้ากินค่ามักลงโทษเด็กรุนแรงและปราศจากเหตุผล เพราะมองไม่เห็นความผิดของตนจึงไม่โทษโทษที่บุตรนำความลำบากมาให้

เด็กที่เติบโตมาในบรรยากาศเช่นนี้ จะรู้สึกขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา มองไม่เห็นความผิดของตน มักจะมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อว่ามีคุณธรรม ไม่มีโอกาสเรียนรู้หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรมความดีต่าง ๆ ขาดความขยันขันแข็ง ระเบียบ วินัย ความซื่อสัตย์ การขวนขวายในการศึกษาเล่าเรียน ความเสียสละ ฯลฯ ถ้าเป็นเด็กในครอบครัวชั้นสูง บรรยากาศเช่นนี้จะทำให้เด็กตามใจตนเอง เมื่อโตขึ้นหมดบารมีของบิดามารดาก็ยากที่จะดีได้

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic)

บิดามารดาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รับผิดชอบร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และในภารกิจอื่น ๆ ของครอบครัว การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบของสมาชิกทุกคน โดยถือความสุขของส่วนรวมเป็นใหญ่ บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัวมีโอกาสให้หัดคิด ริเริ่ม และตัดสินใจในเรื่องจากเล็กไปหาใหญ่ บิดามารดาสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ให้ความรัก ความเอาใจใส่และจัดสิ่งแวดล้อมทางกายเพื่อให้บุตรเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ บุตรได้รับอนุญาตและได้โอกาสที่จะสมาคมคบหาเพื่อน ในสายตาของบิดามารดาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมได้ออกเสียงและให้ความคิดเห็น ซึ่งถ้าเกิดขัดแย้งกันขึ้นก็เป็นโอกาสให้แต่ละคนได้ฝึกการใช้เหตุผลโต้แย้ง

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น

ครอบครัว

ครอบครัวเป็นแหล่งให้ความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม (ปราณี รามสูต, 2528) อยู่ในรูปสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกด้วยกันในครอบครัว โดยมีพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้กล่อมเกล่าพฤติกรรมให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับเพศ พ่อแม่ หรือผู้ปกครองพึงให้ออกสาได้พูดคุยกับวัยรุ่นบ้าง ตามสมควร เด็กชายควรได้ปรึกษาพ่อ และเด็กหญิงควรได้ปรึกษาแม่ นักจิตวิทยาให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ และวัยรุ่น เมื่อครั้งเป็นเด็ก เพราะความสัมพันธ์ในระยะดังกล่าวมีผลสืบต่อมายังวัยรุ่นในการคบเพื่อนต่างเพศอย่างมาก เช่น เด็กหญิงที่มีพ่ที่ใกล้ชิดพ่อมาก่อน น่าจะมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อเพื่อนชาย แต่ถ้ามีความรู้สึกลบต่อพ่อ (พ่อเป็นคนเกเร ขี้เมา ไม่ได้เรื่อง หรือทุบตีแม่) เธออาจจะเกลียดผู้ชาย สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนชายย่อมเสื่อมทรามลงไป ในทางตรงกัน เด็กชายที่มีความรู้สึกอย่างไรต่อแม่ เขาย่อมมีความรู้สึกอย่างนั้นต่อเพื่อนหญิงด้วย เช่นเดียวกัน

กลุ่มเพื่อน

วัยรุ่นมีการสังคมที่กว้างขวางมากขึ้น มีการติดต่อกับบุคคลอื่นนอกเหนือจากผู้ใกล้ชิดที่คุ้นเคยกันมาก่อน และวัยรุ่นให้ความสำคัญแก่เพื่อนมากโดยพร้อมเสมอที่จะอุทิศตนเพื่อกลุ่มของตน (สุชา จันท์เอม, 2529) ทั้งนี้เพราะต้องการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมีความสำคัญในกลุ่มวัยรุ่นมักใช้ เวลาส่วนใหญ่อยู่นอกบ้านกับเพื่อนวัยเดียวกันมากกว่าคนวัยอื่น ๆ ดังนั้นด้วยความรู้สึกนึกคิดที่พอกัน รสนิยม ความสนใจคล้าย ๆ กัน พูดกันรู้เรื่อง แม้เรื่องเล็กจนถึงเรื่องใหญ่ เช่น เรื่องเพศ วัยรุ่น ก็จะคุยและปรึกษากันเองซึ่งความรู้ ความคิด

ที่ได้พูดหรือแลกเปลี่ยนกัน เรื่องเพศในกลุ่มเพื่อนอาจเป็นความรู้ที่ผิด ๆ อันเนื่องจากการขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ที่แท้จริง และถ้ากลุ่มเพื่อนที่เป็นแหล่งยั่วยุให้เห็นผิดเป็นชอบ อาจชักชวนกันให้กระทำการสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การหนีโรงเรียน การลักขโมย การสูบบุหรี่ การเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ เป็นต้น อันก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

โรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่ให้การศึกษาย่างเป็นทางการ (Formal education) และถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่า และแนวความคิด ความเชื่อของบุคคล นักสังคมวิทยา กล่าวว่า ประสบการณ์ทางการศึกษาสามารถพัฒนาความสามารถ ทัศนคติ และรูปแบบพฤติกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีคุณค่าทางบวกต่อสังคม ปัจจุบันได้มีการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนระดับต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของเยาวชน ในด้านการเจริญเติบโตของร่างกาย การพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีงาม และปรับปรุงตัวที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้เพื่อการป้องกันไม่ให้นักเรียนต้องไปแสวงหาความรู้ที่ไม่ถูกต้องจากแหล่งอื่น ๆ อันเป็นผลให้เกิดปัญหาทางเพศได้

(ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม, 2527)

สื่อมวลชน

โทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ มีอิทธิพลต่อชีวิตของวัยรุ่นมาก การที่วัยรุ่นใช้เวลาอยู่หน้าจอโทรทัศน์วันหนึ่งเป็นเวลานาน วัยรุ่นย่อมเรียนรู้และรับเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นเป็นรูปแบบของพฤติกรรมของตนไม่มากก็น้อย ภาพยนตร์ โทรทัศน์และรายการบันเทิงต่าง ๆ สื่อให้เห็นค่านิยมของสังคมในเรื่องบทบาททางเพศ มีทั้งทางบวกและทางลบ และการได้รับรู้ข่าวสารในด้านไหนมาก จะแนวโน้มทางด้านความคิด ความรู้สึกไปในทางนั้นได้ และในที่สุดจะรับไว้ เป็นเอกลักษณ์และบทบาททางเพศของตน (สุชา จันท์เอม, 2529)

วัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดวิธีการเรียนรู้ทางสังคมได้อย่างกว้าง ๆ วัฒนธรรมเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้บุคคลต่างวัฒนธรรมมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน ปัจจุบันสังคมไทยได้รับวัฒนธรรมตะวันตกไว้มากทั้งทางตรงและทางอ้อม วัยรุ่นมักจะเลียนแบบต่าง ๆ จากชาวตะวันตก เช่น การแต่งกาย การแสดงออกต่าง ๆ รวมทั้งการแสดงพฤติกรรมทั้งที่อันควรและไม่ควร และแม้แต่เรื่องการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศของสังคมวัยรุ่นไทยก็มีอิสระมากขึ้น และในบางรายมีการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศอย่างเปิดเผย (สุพัตรา สุภาพ, 2535)

สิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ

สภาพบางประการของสิ่งแวดล้อม เช่น ห้องถื่นยากจน แหล่งเสื่อมโทรม แออัด มีสวัสดิภาพสังคมต่ำ พ่อแม่เป็นคนหาเช้ากินค่ำ เด็กขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สร้างสรรค์ ต้องแสวงหาทางออกกันเองตามประสาเด็ก การเล่นทางเพศ (sex play) จึงพบเห็นเป็นกิจวัตรประจำวันในแหล่งดังกล่าว และการที่ผู้ใหญ่แสดงบทรักทางเพศในที่เปิดเผย จึงเป็นตัวอย่างให้เด็กเล่นทางเพศกันเองโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (สุชา จันทน์เอม, 2532)

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บลูม (Bloom B.S., ed., 1964) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพฤติกรรมว่า เป็นกิจกรรมทุกประเภทที่คนกระทำอาจสังเกตเห็นได้และไม่สามารถสังเกตเห็นได้ โดยแบ่งพฤติกรรมออกได้ 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมทางด้านปัญญา (Cognitive Domain) แบ่งออกเป็น
ความรู้ คือ พฤติกรรมเกี่ยวกับความจำหรือระลึกได้
ความเข้าใจ คือ ขั้นที่ต่อจากความรู้ เมื่อรู้ก็จะสามารถแปลความได้
การนำเอามาใช้ คือ บุคคลที่สามารถนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้
การวิเคราะห์ คือ ขั้นที่สามารถแยกแยะหรือจำแนกส่วนใหญ่ออกเป็นส่วน
ย่อยได้
การสังเคราะห์ คือ ขั้นที่สามารถรวมส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นส่วนรวมใหม่ได้
การประเมิน คือ ขั้นที่สามารถชี้แจงให้เห็นโดยใช้กฎเกณฑ์เป็นเครื่อง
ยืนยัน
2. พฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective Domain) หมายถึง ความสนใจ
ความรู้สึก ความชอบ ค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ยากต่อการมอบหรือเพื่อเข้าใจ
เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคล ได้แก่
    การการรับรู้
    การตอบสนอง
    การให้ค่า
    การจัดกลุ่มค่า
    การแสดงลักษณะตามความนิยมที่ตนนับถือ

3. พฤติกรรมทางการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นการกระทำ
ที่สามารถวัดได้ซึ่งเป็นส่วนที่ต่อจากพฤติกรรมด้านความรู้และพฤติกรรมด้านเจตคติ

ทัศนคติ

สุชา จันทรเอน (2533) ได้กล่าวถึงทัศนคติว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือ
ท่าทางที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปในทางหนึ่งที่พึงพอใจหรือไม่พึง
พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ทัศนคติเป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์
ในชีวิตของบุคคล ทัศนคติมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมและบุคลิกภาพของบุคคล
จะมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

องค์ประกอบของทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ได้สรุปองค์ประกอบของทัศนคติไว้ดังนี้

ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. Cognitive Component เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ หรือ ความเชื่อถือของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อบุคคลมีความรู้ หรือ เชื่อว่าสิ่งใดดีก็มักจะ มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นในทางตรงกันข้าม หากมีความรู้หรือเชื่อมาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดีก็จะมี ทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย

2. Affective Component เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกของ บุคคล ซึ่งม้อารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ด้วยนั่นคือ หากบุคคลมีความรู้สึกรักหรือชอบพอบุคคลใด หรือสิ่งใด ก็จะช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นด้วย แต่ถ้าหากมีความรู้สึกเกลียด หรือโกรธบุคคลหรือสิ่งใดก็จะทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลนั้นหรือสิ่งนั้นเช่นกัน

3. Behavioral Component เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมของบุคคล คือ ความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตอบโต้บางอย่างใดอย่างหนึ่ง ออกมาพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้น เกิดจากความรู้สึกที่เขามีต่อวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคลนั้น ๆ นั้นเอง

พัฒนาการของวัยรุ่น

พรอยด์ (Popenoe, David, ed., 1991) ได้อธิบายว่าวัยรุ่น เป็นช่วงระยะ ของการเปลี่ยนแปลง การบำบัดความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์ เป็นกิจกรรมทางเพศ เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย เป็นต้น และแรงผลักดันที่กระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ คือความต้องการในทางเพศซึ่งมนุษย์ไม่กล้าแสดงออกมาโดยตรงจึงเก็บกดไว้ในระดับจิตใต้ สำนึก (id) พรอยด์ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพไว้ว่าประสบการณ์ในวัยต้น ชีวิตมีบทบาทต่อการวางพื้นฐานพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ ประสบการณ์ที่สำคัญ ได้แก่ ความ

สัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเด็กในลักษณะการตอบสนองความต้องการพื้นฐานด้านชีวภาพของ
เด็กในด้านต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมทางเพศเป็นการปฏิบัติการของพ่อแม่ต่อเด็กว่ามีความ
เข้าใจเรื่องการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศของเด็กเพียงใด มีการลงโทษเด็กในความ
ต้องการอยากรู้ อยากเห็นหรือการแสดงออกของเด็กที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศหรือไม่ รวมไปถึง
ถึงการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่องเพศให้เด็กเห็น ถ้าการปฏิบัติดังกล่าวของพ่อแม่
ที่มีต่อเด็กตามที่กล่าวมาแล้วเป็นไปด้วยความเหมาะสมและราบรื่น เด็กจะพัฒนาบุคลิกภาพ
ไปในด้านที่สังคมต้องการ และพรอยด์ ยังได้กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีสัญชาติญาณเดิม
(id) (ego) ตามเหตุผลที่ยังอ่อนแออยู่ วัยรุ่นจึงเอาตัวเองไปศูนย์กลางของ
ความสนใจของคนอื่นทั้งหมด มีความรู้สึกที่อยากเป็นที่รัก เป็นที่สนใจและเป็นที่ยอมรับจาก
ผู้อื่นรวมทั้งเริ่มสนใจในเพศตรงข้าม

แนวความคิดของอีริคสัน (Erikson, E.H., 1963) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีความ
สัมพันธ์กับการพัฒนาทางสังคมของเด็กแต่ละคน วัยรุ่นอายุระหว่าง 12 - 20 ปี เป็นระยะ
การมีเอกลักษณ์ของตนเองกับความไม่เข้าใจตนเอง คือ เป็นระยะเวลาที่เด็กเริ่มสนใจ
เรื่องเพศ รู้จักตนเองว่าตนเป็นใคร รู้ว่าตนทำอะไร ต้องการอะไร อันจะช่วยให้
ประสบความสำเร็จในชีวิตวัยรุ่น เด็กอาจเลียนแบบจากบุคคลที่ตนนับถือยกย่อง แต่ถ้ามี
ความรู้สึกไม่เข้าใจตนเองจะเกิดความสับสนพบกับความขัดแย้งและประสบการณ์ความล้ม
เหลวในการดำรงชีวิต

แนวความคิดของซัลลิแวน (Sullivan, T., 1980) เชื่อว่าบุคลิกภาพ
ของคนมีผลจากการอบรมเลี้ยงดู วัยรุ่นอายุระหว่าง 13 - 17 ปี เป็นวัยเริ่มมี
ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ หากการอบรมเลี้ยงดูเป็นแบบให้เด็กเก็บกดทางด้านนี้มาก
เกินไป อาจทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งขึ้นภายในจิตใจและมีบุคลิกภาพแบบรักร่วมเพศ

แนวความคิดของแมคแคนเดิล (McCandles, R.R., 1961) กล่าวว่า เด็กวัยรุ่น
ทุกคนมีความอยากรู้อยากเห็นและอยากทดลองในสิ่งที่ตนไม่รู้ ความอยากรู้อยากเห็นนี้จะ
มีมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยเฉพาะความอยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศ ในช่วงอายุ 6 - 9 ปี เด็ก
จะเลียนแบบพ่อแม่ เมื่อเข้าสู่ในช่วงวัยรุ่นความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดย
เฉพาะเพื่อนต่างเพศจะผลักดันให้เด็กเสาะหาประสบการณ์ในกิจกรรมทางเพศ ซึ่งความ
อยากรู้อยากเห็นและการแสดงออกนั้น จะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมซึ่งได้แก่ ครอบครัว

ความคิดเกี่ยวกับตน (Self)

นักคิดหลายท่านได้ให้ความหมายของตนไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

แนวความคิดของคูลลี (Popenoe, David., Ed., 1991) นักสังคมวิทยาได้อธิบายความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไว้ใน The looking - Glass Self เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ท่าทีของบุคคลที่เรามีปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้นเหมือนกระจกส่องให้เห็นว่าเราเป็นอย่างไร เหมือนกับที่บุคคลอื่นเห็นเราเช่นเดียวกัน

คูลลี ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนนี้ ประกอบด้วยกระบวนการ 3 อย่าง คือ

1. คนอื่นมองภาพพจน์ของเราอย่างไร เป็นภาพรวมในด้านต่าง ๆ ที่คนอื่นเขาคิดอย่างไรกับเราโดยที่เรายังไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น
2. เป็นภาพการให้คำจำกัดความกับสิ่งที่ปรากฏออกมา เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การแสดงของบุคคลอื่นที่มีต่อตัวเราจะถูกตีความออกมาเขาคิดอย่างไรกับเรา
3. ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เมื่อบุคคลอื่นมีการแสดงออกอย่างหนึ่งขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์กับเรา เมื่อเรารู้สึกว่า เขากำลังชื่นชมว่าเราเก่ง เราฉลาดเราจะมีความรู้สึกต่อสิ่งที่เรารู้สึกคือ ความภูมิใจตนเอง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองหรือทัศนคติต่อตนเอง ประกอบด้วย

1. ด้านความคิด ความฉลาด ความซื่อสัตย์ ความจริงจัง ความทะเยอทะยาน ความมั่นคง
2. ด้านความรู้สึก มีการประเมินคุณค่าของตนเองออกมาว่าดีหรือไม่ดีในด้านต่าง ๆ
3. พฤติกรรม เมื่อประเมินค่าของตนเองออกมาว่า มีคุณค่า พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะสอดคล้องกับความรู้สึกภูมิใจมีความมั่นใจในตนเอง

ฮอลและลินด์เซย์ (Dalvins.Hall.and Gardner Lindzey, 1969)

ได้ให้ความหมายของตน (Self) ไว้ 2 ประการ คือ

1. ตนในแง่ของวัตถุ (Self as object) ซึ่งหมายถึง ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ทั้งหลายที่บุคคลทั้งหลายมีต่อรูปร่างและพฤติกรรม คุณค่าของตนที่เป็นบุคคลหนึ่ง หรือวิถีทางที่บุคคลรับรู้และประเมินผลเกี่ยวกับตนเอง

2. **คนในแง่ของกระบวนการ (Self as process)** ซึ่งคนหมายถึงคนในฐานะผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ อันได้แก่ ความคิด การพิจารณารับรู้ การจัดการกับสิ่งแวดล้อม โรเจอร์ (Rogers ,R.S.,1974) ได้ให้ความหมายความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นโครงสร้างของการรับรู้ (Configuration perception) ที่บุคคลมีต่อตนเองเกี่ยวกับ รูปร่าง ลักษณะ ความสามารถ การรับรู้ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วีชรา คลายนาทร (2530) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม และระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ของสังคมชนบทไปสู่สังคมเมือง การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างจากระบบที่ปราศจากแบบแผนไปสู่ความเสมอภาคกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพียงแต่จะเกิดขึ้นเร็วหรือช้าเท่านั้นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีมากมาย แต่ที่สำคัญที่สามารถกล่าวในที่นี้ได้แก่

1. เกิดจากการพัฒนาการทางด้านวิชาการและทางวัตถุ คนมีการศึกษาสูงขึ้น มีการเดินทางไปศึกษาต่างประเทศ และนำเอาวัฒนธรรมหรือจารีตประเพณีใหม่ ๆ เข้ามาด้วย นอกจากนี้ความเจริญด้านวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ ๆ ขึ้นและผลจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์นี้ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ซึ่งแต่เดิมเน้นด้านการเกษตรกรรมมาเป็นด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น

2. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่ยึดถือแต่เดิม เช่น จากที่เคยช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาเป็นลักษณะตัวใครตัวมัน

3. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางครอบครัว จากครอบครัวที่อยู่รวมกันทั้ง ปิตามารดา ปู่ย่า ตายาย ลูกหลาน กลายมาเป็นครอบครัวที่มีเฉพาะพ่อแม่ลูกและจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางครอบครัวนี้มีผลทำให้ความอบอุ่น และความสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ในรูปเดิมคือมีความอบอุ่นภายในครอบครัวกลายเป็นความห่างเหิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สายหยุด กัลยาศิริ (2505) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและความสนใจเกี่ยวกับการนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศและการแต่งงานของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้ได้รู้จักและศึกษาคู่ครองก่อนแต่งงาน ควรมีนัดและชวนไปเที่ยวกันตามลาพัง เฉพาะกับคนที่ว่าจะแต่งงานด้วยเท่านั้น

สมบูรณ์ จำจิต (2514) ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยปีการศึกษา 2514 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบคบเพื่อนที่มีหน้าตาดี แสดงความเป็นมิตร สามารถถกถกถนความไม่พอใจได้ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

บุปผา สีมابرพ์ (2517) ศึกษาค่านิยมของความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและความสัมพันธ์ ระหว่างเพศชายและหญิงของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตชายต้องการอิสระ และไม่มีการผูกพันกับประเพณีต่าง ๆ และคาดหวังว่า ในความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและหญิงนั้นชายหญิงควรประพฤติตนแตกต่างกัน โดยหญิงควรประพฤติตนอยู่ในกรอบประเพณีมากกว่าชาย ส่วนนิสิตหญิงนั้นต้องการความเสมอภาคในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงพฤติกรรมใดที่ชายประพฤติได้หญิงก็ควรประพฤติได้ด้วย โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย

ดวงเดือน พันธุมนาวันและคณะ (2517) ได้ศึกษาทัศนคติของเด็กวัยรุ่นต่อเพื่อนต่างเพศในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 720 คน โดยศึกษานักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง กลาง ต่ำ พบว่านักเรียนชายมีทัศนคติที่ดีต่อการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่านักเรียนหญิง โดยให้เหตุผลว่าการคบเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งธรรมดาของสังคม และทำให้เข้าใจเพศตรงข้ามได้ดีขึ้น

รัชนิกร เศรษฐวิโร (2519) ได้ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกี่ยวกับการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศพบว่า นิสิตส่วนใหญ่เคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศและมีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่าละอายแต่อย่างใด ระหว่างมีนัดเที่ยวกันไม่เคยกอดจูบกันและนิสิตชายมีความคิดเห็นว่าเป็นต้องเป็นสาวพรหมจรรย์จนถึงวันแต่งงาน

จิดดา รัตนรังสี (2521) ได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศและการเลือกคู่ครองของนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครพบว่าทั้งหญิงและชายเห็นว่าควรมีนัดกับเพื่อนต่างเพศให้มากที่สุด เพื่อที่จะมีโอกาสเลือกคนที่ถูกใจและเห็นว่าการจับมือถือแขนกับคนรักเป็นเรื่องธรรมดาและเพศชายจะให้ความสำคัญต่อเรื่องรูปร่างหน้าตาและนิสัย ส่วนเพศหญิงจะให้ความสำคัญต่อเรื่องการศึกษาและฐานะเศรษฐกิจ

จิระ จิงเจริญศิลป์ (2523) ได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตยพบว่า เด็กวัยรุ่นชายรู้สึกเสีร้นในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิง วัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่ในสถานศึกษา เด็กวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ได้และเด็กที่รู้สึกว่าการคบคนรั่วไม่สงบจะรู้สึกมีเสีร้นในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าวัยรุ่นที่มีลักษณะตรงข้าม

สุมนา ชุมพทุ์วิป และคณะ (2529) ได้ศึกษา การศึกษา ความรู้ ทัศนคติ และประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนมัธยมปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 21 โรงเรียน 4,377 คน พบว่านักเรียนได้รับข่าวสารข้อมูลเรื่องเพศจากนิตยสารมากที่สุดถึงร้อยละ 77.7 รองลงมาคือ จากครู และเพื่อน และนักเรียนให้ความน่าเชื่อถือกับข่าวสารที่มาจากครูมากที่สุด ด้านทัศนคติต่าง ๆ พบว่า ร้อยละ 39.3 เห็นด้วยว่าผู้ชายควรจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงาน ส่วนผู้หญิงควรมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงานร้อยละ 15.7

งานวิจัยในต่างประเทศ

โกลด์เซน (Goldsen , Rosek.,1960) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในเรื่องเพศของนักศึกษาชายหญิง มหาวิทยาลัยคอร์เนล พบว่า นักศึกษาทั้งสองเพศให้ความสำคัญต่อการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อจะได้รู้จักคนที่ตนจะเลือก เป็นคู่ครองได้ดีขึ้น

เคอเรนและลิปพอลด์ (Curran, James P.and Lipold,Stephen.,1975) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยทดสอบว่าระหว่างรูปร่างที่สวยงามกับการมีทัศนคติที่คล้ายกัน จากการศึกษาพบว่า รูปร่างที่สวยงามทำให้คู่สนทนใจมากกว่าการมีทัศนคติที่คล้ายกัน

รอส (Ross , Susan., 1979) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในเรื่องเพศของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อลูก และผลการขาดพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งต่อพฤติกรรมทางเพศของลูกในเด็กวัยรุ่นเมืองนิวยอร์ก จำนวน 1,000 คน เป็นชายจำนวน 333 คน หญิงจำนวน 667 คน อายุระหว่าง 13 - 19 ปี พบว่า วัยรุ่นที่มีพ่อแม่เพียงคนเดียวจะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศมากกว่าวัยรุ่นที่มีพ่อแม่ครบทั้ง 2 คน และยังพบอีกว่าร้อยละ 64 ของผู้หญิงและร้อยละ 76 ของผู้ชาย เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ผู้หญิงส่วนใหญ่คิดว่าพ่อแม่คงจะผิดหวังที่ลูกสาวยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศแต่ผู้ชายคิดว่าพ่อแม่ส่งเสริมเป็นนัย ๆ ที่ตนเองจะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ

แมคแนบ (Macnab , Warrenl., 1976) ได้ศึกษาเจตคติในเรื่องเพศของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของลูกหรือไม่ โดยศึกษาพ่อแม่และนักศึกษามหาวิทยาลัยเซาท์เทอนฮิลลินอย จำนวน 117 คน จากการศึกษาพบว่า เจตคติในเรื่องเพศของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติในเรื่องเพศของลูก

สมมติฐานในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกศึกษาทัศนคติในการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น ส่วนที่สองศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น และส่วนที่สามศึกษาลักษณะของเพื่อนต่างเพศที่วัยรุ่นเลือกคบโดยทั้ง 3 ส่วนได้นำมาหาความสัมพันธ์กับเพศ ระดับการศึกษา และผลการเรียน

สมมติฐาน

1. วัยรุ่นมีทัศนคติในการคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะเสรีนิยมมากกว่าลักษณะอนุรักษ์นิยม โดย:-
  - 1.1. วัยรุ่นชายมีทัศนคติในการคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะเสรีนิยมมากกว่าวัยรุ่นหญิง

คนในสังคมไทยในสมัยก่อนยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างจริงจัง การปฏิบัติต่อชายและหญิงจะแตกต่างกัน พ่อ แม่จะตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น อาชีพ การเรียน การดำเนินชีวิตทั่ว ๆ ไป กระทั่งการเลือกคู่ครอง ยิ่งการติดต่อทำความรู้จักกับเพศตรงข้าม พ่อแม่จะพยายามเข้ามามีส่วนร่วมด้วยไม่ว่าหญิงหรือชาย โดยเฉพาะผู้หญิง พ่อแม่จะไม่อนุญาตให้ไปกับผู้ชายตามลำพัง หญิงไม่มีสิทธิที่จะไปรักใคร่ชอบพหรือเกี่ยวพาราสีกับชายคนใดก่อน เพราะเป็นเรื่องเสื่อมเสียเกียรติอย่างร้ายแรง นำอับอาย และเป็นที่ยึดเหนี่ยว ปัจจุบันชายหญิงมีฐานะเกือบจะเท่าเทียมกันเพราะมีการรับอิทธิพลของตะวันตก หญิงจึงมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น ประกอบอาชีพนอกบ้านหัดเชื่อมกับชายมีเสรีภาพในการคบหาสมาคมกับผู้ชายมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามถ้าหญิงใดเปลี่ยนคู่ครองเป็นประจำหรือมีเพื่อนชายพร้อมกันหลาย ๆ คน ก็จะทำให้เป็นที่ยึดเหนี่ยว ดังงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เพศชายและเพศหญิง มีการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยของ จิรดา รัตนรังสี (2521) พบว่าเพศชายมีเสรีภาพในการปฏิบัติตัวในการปฏิบัติตัวในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าหญิง ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ จิระ จิงเจริญศิลป์ (2523) พบว่าเด็กวัยรุ่นชายรู้สึกเสรีในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิง เป็นต้น

1.2/ วัยรุ่นที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงมีทัศนคติในการคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะเสรีนิยมมากกว่าวัยรุ่นที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำ

วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาส่วนมากจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย เป็นวัยที่ทั้งร่างกายและจิตใจมีการพัฒนามาจนถึงขั้นสูงสุด การพัฒนาทางกายจะเริ่มคงที่ ในขณะที่การพัฒนาทางสติปัญญาจะดำเนินต่อไปโดยเฉพาะทางด้านปรัชญาชีวิต มักจะให้ความสนใจในความรู้อย่างลึกซึ้งหรือประสบการณ์ทางเพศ และเพื่อนต่างเพศ นอกจากนี้ยังมีความต้องการอิสระคือ ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มากควบคุมและดูแลมากเกินไป ในฝั่งถึงอาชีพและอนาคตของตนในวันข้างหน้าคิดอยากมีบ้านและครอบครัวเป็นของตนเอง มีความสามารถในการที่จะรับผิดชอบตนเอง และสังคมมากขึ้น ดังนั้นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นสูงจึงมีความต้องการที่จะคบเพื่อนต่างเพศ เพื่อเป็นการพัฒนาการทางสังคมในการดำรงชีวิตในสังคม

1.3/ วัยรุ่นที่ผลการเรียนต่ำมีทัศนคติในการคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะเสรีนิยมมากกว่าวัยรุ่นที่ผลการเรียนสูง

ด้านระดับสติปัญญา เมื่อยังเล็กเด็กมักจะไต่ยืน พ่อ แม่ หรือญาติผู้ใหญ่พูด คำว่า เก่ง ฉลาด หรือโง่งและบางครั้งเด็กพูดตามแต่ยังไม่รู้ความหมายชัดเจนนักแต่พอจะรู้ จากท่าทางของผู้ใหญ่ว่า คำว่า เก่ง ฉลาด ต้องเป็นสิ่งที่ดี ส่วนคำว่า โง่ง เป็นสิ่งที่ไม่ดี การยกย่องคนเก่งจากท่าที และคำพูดของเพื่อนและครูถึงความสำคัญของการเป็นคนเก่งและการยกย่องคนเก่งนั้นบางครั้งทำให้ เด็กที่ไม่เก่ง สมองทึบ หรือเรียนช้ามีปมด้อยกลายเป็น คนเบื่อเรียน และแสดงพฤติกรรมหนีเรียน ก่อความขี้เรียน คอยเล่นกัน และทำท่ายครูป้อย ๆ ส่วนวัยรุ่นที่เรียนเก่งและฉลาด มักได้รับการยอมรับและการยกย่องจากเพื่อนและครูตลอด จนผู้ปกครอง จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองและมีบุคลิกดี แต่ความเก่งอาจเป็นเข้าหมาย ของความอิจฉา หรือเกลียดชังของกลุ่มเพื่อนร่วมชั้น ถ้าเด็กเก่งวางตัวเหนือเพื่อนไม่เอื้อเฟื้อ เพื่อนมักจะถูกกีดกันออกจากกลุ่มจะเข้ากับใครไม่ได้ กลายเป็นเด็กมีปัญหาไปได้เช่นกัน ดังนั้นวัยรุ่นที่เรียนเก่งจะมีทักษะต่อการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างจากเด็กที่เรียนไม่เก่ง หรือมี ผลการเรียนต่ำ เพราะวัยรุ่นที่มีปัญหาเหมือนกันมักจะคบกันได้

2. วัยรุ่นมีทักษะเกี่ยวกับพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะเสรีนิยม มากกว่าอนุรักษนิยม โดย:-

2.1. วัยรุ่นชายมีทักษะเกี่ยวกับพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศ ในลักษณะเสรีนิยม มากกว่าวัยรุ่นหญิง

การคบเพื่อนต่างเพศ โดยสภาพธรรมชาติในชีวิตวิทยาของมนุษย์ ชายและหญิง เริ่มมีความรู้สึกทางเพศตั้งแต่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น เมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวชายและ หญิงมักจะแสดงความรู้สึกออกมาซึ่งอาจเป็นลักษณะการละเมิดประพฤติกบิบัติทางเพศโดยทั่วไปชาย หญิงจะเริ่มคบหากันตั้งแต่วัยรุ่น เพราะเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้ามในวัยนี้ทุกคนต้องการมิตรภาพ ความรักและความเป็นอิสระจากบิดามารดา พฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศวัยรุ่นที่เริ่มสนใจ เพศตรงข้าม ในวัยนี้ทุกคนต้องการมิตรภาพ ความรักและความเป็นอิสระจากบิดามารดา พฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นจะเริ่มจากความต้องใจระหว่างเพศตรงข้ามการปฏิบัติ ต่อเพื่อนตรงข้าม การนัดพบหรือนัดเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศ (Dating) ความต้องใจกัน ระหว่างชายและหญิงนั้นโดยทั่วไป แบ่งได้ 3 ชั้น (สุชา จันทรเอม, 2529) คือ

1. มิตรภาพ
2. ความรัก
3. ความสัมพันธ์ทางเพศ

ชายและหญิงจะมีข้อแตกต่างกันในเรื่องนี้คือ ชายอาจจะข้ามชั้นที่ 2 ไปได้ส่วนหญิงจะเป็นไปตามลำดับชั้น คือ ต้องก้าวจากมิตรภาพไปสู่ความรัก แต่ผู้ชายอาจมีความสัมพันธ์ทางเพศ โดยไม่ต้องมีความรักเกี่ยวข้องเลยก็ได้ คือ ชายอาจมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนต่างเพศเพราะความพอใจ ความใคร่หรือเพื่อสนองความต้องการทางเพศเท่านั้น ดังงานวิจัยของ รัชนี เศรษฐรัฐ (2519) พบว่านิสิตชายมีความเห็นว่า หญิงสาวน่าจะจำเป็นต้องเป็นสาวพรหมจรรย์จนถึงวันแต่งงาน และ ดวงเดือน พันธุมนาวินและบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (2517) พบว่านักเรียนชายมีทัศนคติที่ดีต่อการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่านักเรียนหญิงโดยให้เหตุผลว่าการมีเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งธรรมดาของสังคมและมีประสบการณ์ที่จะทำให้ เข้าใจเพศตรงข้ามได้ดีขึ้น สุ่มมนา ชมพูทวีปและคณะ (2529) พบว่าชายควรจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงาน และ Ross (1979) พบว่าผู้ชายคิดว่าพ่อแม่ให้การส่งเสริมเป็นนัย ๆ ที่ จะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ ส่วนหญิงคิดว่าพ่อแม่จะเสียใจและผิดหวังที่จะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ

2.2. วิทยาลัยที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงมีทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะเสรีนิยมมากกว่าวิทยาลัยที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำ

วิทยาลัยตอนต้นมักจะทำลั้งศึกษาในชั้นปีที่ต่ำจะให้ความสนใจในการคบเพื่อนต่างเพศทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศมีลักษณะ เป็นหมู่คณะ จะเลือกคบเพื่อนที่เหมือนกับตนเองมากที่สุด เช่นจะมีปัญหาอุปสรรคหรือโดยมีความสนใจอย่างเดียวกัน มีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกันและสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเท่า ๆ กัน ส่วนวิทยาลัยตอนปลายซึ่งกำลังศึกษาในชั้นปีที่สูง จะมีพัฒนาการความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศเปลี่ยนจากความสัมพันธ์ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมีความสนใจซึ่งกันและกันเป็นพิเศษจนอาจพัฒนาเป็นความสัมพันธ์อันที่ความรักในที่สุด วิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงจึงมีวัตถุประสงค์ในการคบเพื่อนต่างเพศที่มีความเกี่ยวข้องทางเพศด้วย

2.3. วิทยาลัยที่ผลการเรียนต่ำมีทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะเสรีนิยมมากกว่าวิทยาลัยที่มีผลการเรียนสูง

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เด็กที่เรียนไม่เก่งหรือมีผลการเรียนต่ำจะเกิดความรู้สึกต่อต้านการเรียนและโรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนไม่ได้จัดกลุ่มชั้นเรียนอย่างเหมาะสม จึงทำให้เด็กเบื่อเรียนหรือเบื่อโรงเรียนชอบหนีเรียน มีความขัดแย้งกับพ่อแม่ เมื่อถูกนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่นที่เรียนเก่งกว่าทำให้เด็กวัยรุ่นกลายเป็นผู้ที่มีบุคลิกก้าวร้าวหรือท้อแท้ เกิดการรวมกลุ่มในกลุ่มวัยรุ่นที่มีความคล้ายกันเมื่อพฤติกรรมปฏิบัติไปในทางที่ไม่เหมาะสมซึ่งทำให้เกิดปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ อีกมากมาย ส่วนวัยรุ่นที่เรียนเก่งก็จะคบกับเพื่อนเพื่อเป็นการชดเชยในส่วนที่ตนเองบกพร่องที่เรียนเก่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความสนใจในด้านการเรียน

3. วัยรุ่นชายมีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างจากวัยรุ่นหญิง

การคบเพื่อนเป็นพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นที่สำคัญอันหนึ่งที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อคนอื่น ๆ ต่อไป เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็จะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ด้วยความเป็นสุภาพเลือกเพื่อนโดยทั่วไปยังมิได้หมายถึงความเป็นเพื่อนแบบคู่รักหรือคนรัก วัยรุ่นจะเริ่มสนใจเพศตรงข้ามและมีกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มเพื่อนแบบหมู่คณะ การเลือกเพื่อนของวัยรุ่นจะมีความแตกต่างกัน คือ วัยรุ่นหญิงมักเลือกคบเพื่อนวัยรุ่นชายที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่าตนหรืออย่างน้อยก็เท่ากับตน แต่วัยรุ่นชายมักจะเลือกเพศหญิงที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำกว่าตน ในด้านอายุ วัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มจะเลือกคบเพื่อนต่างเพศในเชิงผู้สาว ที่มีอายุมากกว่าตน ส่วนชายจะเลือกคบผู้หญิงที่มีอายุน้อยกว่าหญิงจะให้ความสำคัญกับเพื่อนที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน มักคำนึงถึงชนชั้น ส่วนชายจะให้ความสำคัญของความฉลาด และความสามารถต่าง ๆ

4. วัยรุ่นที่ศึกษาในชั้นปีที่สูงมีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างจากวัยรุ่นที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำ

วัยรุ่นชายหญิงมีความสนใจที่จะเลือกเพศตรงข้ามดังนี้ คือ วัยรุ่นมักจะชอบเพื่อนที่มีระดับการศึกษาหรือสถานภาพความรู้ที่อยู่ในระดับเดียวกัน เช่น วัยรุ่นที่เป็นนักศึกษา มักจะคบเพื่อนที่เป็นนักศึกษาด้วยกันมากกว่าที่จะคบเพื่อนที่ทำงานแล้ว หรือไม่ได้

เรียนหนังสือและอาจเห็นว่าเพื่อนนอกกลุ่มตนเองอยู่ในสภาพที่ด้อยกว่าด้วย วัยรุ่นมักจะคำนึงถึงชนชั้นในการคบเพื่อนค่อนข้างมาก ระดับสติปัญญาที่ใกล้เคียงกันมีความสนใจและความสามารถที่ไม่แตกต่างกันสามารถแลกเปลี่ยนแนวความคิด ความเข้าใจซึ่งกันและกันโดยสามารถปรับตัวเข้ากันได้ง่าย นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับลักษณะบุคลิกภาพที่ใกล้เคียงกันที่จะไปด้วยกันได้ซึ่งมีทั้งลักษณะภายนอก เช่น หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณของแต่ละฝ่าย ส่วนที่สำคัญก็คือลักษณะภายในได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศเกิดจากความคาดหมายคุณสมบัติของเพื่อนที่เป็นเพศตรงข้ามในหมู่คณะที่ตนเข้าร่วมกิจกรรมหรือสมาชิกอยู่เป็นสำคัญ โดยอยู่บนพื้นฐานของความชอบเป็นเกณฑ์

5. วัยรุ่นที่มีผลการเรียนต่ำมีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างจากวัยรุ่นที่มีผลการเรียนสูง

เป็นที่ยอมรับกันว่าวัยรุ่นที่มีผลการเรียนสูงจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ครู และผู้ปกครอง การคบเพื่อนของวัยรุ่นที่มีผลการเรียนสูง จะคำนึงถึงความสร้างสรรค์หรือความก้าวหน้าของการเล่าเรียน เนื่องจากครู และผู้ปกครอง ได้ให้ความสำคัญในตัวไว้สูง การที่จะทำให้บรรลุไปถึงจุดนั้น วัยรุ่นที่เรียนเก่งจะหันมาสนใจคบเพื่อนที่จะอำนวยความสะดวกในด้านความก้าวหน้าทางการเรียนให้มากที่สุดนั่นคือ คนที่มีผลการเรียนสูงเช่นกัน แต่วัยรุ่นที่มีผลการเรียนต่ำจะหันมาคบกับเพื่อนที่มีความรู้สึกหรือประสบปัญหาที่เหมือนกันรวมกลุ่มกันหาประสบการณ์หรือกระทำในสิ่งที่ไม่ใช้ความสามารถทางสติปัญญา เช่น การเล่นกีฬา ดนตรี เที่ยวเตร่ตามสถานบันเทิง ดังนั้นลักษณะของเพื่อนต่างเพศที่ทั้งสองกลุ่มเลือกคบย่อมมีความแตกต่างกันตามไปด้วย